

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Velké a malé příběhy moderních dějin

Autor: **Eva Skalová**

Datum rozhovoru: 3. května 2012

Pamětník se narodil v roce 1929 ve vesnici nedaleko Přerova, absolvoval základní školu a pracoval v JZD. Požádala o anonymizaci rozhovoru.

Tak jaká byla tenkrát atmosféra? Byla dobrá nebo špatná? Nebo jak to ti lidi cítili, nebo jak jste to cítili vy?

Špatná.. Nedůvěřoval jeden druhému. Říkalo se nevěř ani bratrovi, protože každé tě mohl zradit. Povykládal to někde, kde to nechtěli slyšet a měl z toho zle, jak v zaměstnání, tak v celém životě. Třeba Milan dělal dvakrát zkoušky na vysokou lesnickou školu. Prospěch měl 1,4 nebo kolik. Ve Svazu mládeže dělal předsedu, byl činný a na posudku tady z obce bylo napsaný, že má rodiče smýšlející proti režimu. Aby se tam dostal, tak jsme dali aj štěně jezevčíka, z protekce, ale zas ho nevezali. Ale ten co jsme mu dali to štěně, mu chtěl zařídit, že může tam za Prahou kdesi rok pracovat a ošetřovat mu farmu norků. Přitom študovat dálkově a po tym roku že zařídí přestoupení na tu normální vysokou školu, ale Mila už nechtěl.

Takže když měla ta rodina něco proti těm komunistům tak....(nenechal mě dopovědět otázku a rovnou spustil).

Že jsme byli soukromníci , víš moji rodiče měli pole, soukromě hospodařili, tenkrát nám říkali vykořisťovatelé, tak to se pořád táhlo jak se mnou, tak potom ještě Liborem. Já když jsem přišel z vojny, tak jsem chtěl jít dělat do fabriky, JZD nebylo, ale všade po mě chtěli potvrzení z obecního výboru, že můžu odejít. Tady mi to nedali, takže sem se nikde nemohl dostat. Měl jsem kamaráda z vojny ve strojárnách, dělal skladníka, tak říkal: „Franto přindi, budeš jezdit ještěrkou.“ , dva a půl tisíce. Udělal jsem chybu, že když jsem odcházel z vojny, tak mě přemlouvali abych tam zůstal, že hned dostanu poručíka ,dělat autodůstojníka, mě se ale ten život vojenskej nelíbil. Sedm tisíc, víš co to bylo tenkrát peněz? To poručíci brali. Ale to jak si mysleli, tak tě z Lipníka přestěhovali do Olomouca, nebo když bylo potřeba do Tater na Slovensko, tak tě aji s rodinou naložili do auta a odvezli tam.

Tak ti důstojníci dostávali 7 000...

Poručíci Evo, poručíci. Ti ostatní, vyšší hodnosti, ti brali peněz.

Tak poručíci. Ale když v té armádě dostávali tolik tak potom v tom JZD dostávali míň. Kolik tak asi?

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Velké a malé příběhy moderních dějin

JZD si mohlo rozdělit tolik na výplaty, kolik vydělalo, kolik utržilo za výrobky, za obilí, za mlíko, za zemáky. Tenkrát platil stát za 100kg zemáků osmnáct korun a ještě jsme jim to vozili až do obchodu. Dovedeš si to představit? Za litr mlíka korunu osmdesát, obilí to ani nevím.

A ty potraviny, jako z toho JZD, když se to dávalo do těch obchodů, tak to se dávalo jako na určitý obchod tolik a tolik kusů?

Ne. My jsme dávali jen ty brambory. A ty brambory od nás vykoupil zemědělském výkup, to byl podnik, a on nám řekl, zavezte jich tam do toho obchodu, my jsme s obchodem neměli nic společného.

Takže se to nějak nerozdělovalo?

Ne to byl zemědělský výkup a do toho se odváželo všechno obilí a řepa do cukrovaru, ty byly taky státní. Za řepu platívali 18 – 20 korun za metrák, teď platíjou dvě sta.

A v těch obchodech se stály velký fronty?

To já si nepamatuju. Jenom si pamatuju, že před Vánoce na pomeranče a na banány, (smích) na citrony, jinak si nepamatuju, že by byly fronty.

A bylo hodně těch obchodů nebo jen jako poskromnu?

No bylo. Všechny obchody, co byly soukromé, tak zabrala Jednota, a v těch prodávali. První velkoobchod byl v Přerově Prior, samoobsluha Prior a tam bylo všechno, to bylo za komunistů. A teď ty velkoobchody co jsou teď to začlo až po převratu, někdy před 20-ti lety.

A ono se říká, že v té době bylo málo toaletního papíru, je to pravda?

No málo.. Papír vůbec nebýval.

Jak to?

Se navyráběl. Se nedostalo, se roztrhaly noviny a dalo se to na záchod.

A to se neucpal ten záchod těma novinami?

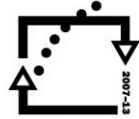
evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Velké a malé příběhy moderních dějin

No tož počkej, to taky nebylo. My jsme byli první, to sem byl ženatej, někdy v šedesátym roku, kdo měl splachovací záchod. Třeba tam jak je ta zahrádka, tak ta budova za tím, tam byly krávy, tak tam na tu zahrádku tam se házel hnůj. A tam jak má Mila, tak tam byli maštale, kde jsme měli koně a tak tam byl taky hnůj a tam byla ta kadibudka dřevená a tam se chodilo na záchod. To bylo v zimě, ses tam nezdržovala, tam byly takové fuky.

By mi tam umrzl zadek...

Tož sedět bys tam nemohla, jak tady (smích). No kadibudky se říkalo, dřevěný. Tož to vidávat v televizi.

To bývá ještě na těch chatách...

No na chatách to majou taky. Tak to bylo.... První jsme měli tu ruskou televizi v Podolí. Potom měli Dočkalovi.. A taky jsme měli první tu barevnou televizi.

V kolikátým roku byla asi ta barevná televize?

Ježiš marja, to ti neřeknu... Včil, jak byl pohřeb babičky, tak jsem se tam sešel stou Metelkovou dcerou Maruškou. Oni byli dcera a dva kluci, ti byli v předškolním věku, tak se k nám chodívali dávat na televizi jako děcka. My jsme kamarádili jako děcka.

A na co jste se tak nejčastěji dívali v té televizi?

Tady je to napsaný.. Byl jenom ten jeden program. Pamatuju si aji toho hlasatela, ale teď si nepamatuju to jméno, byl teďka v televizi, takej starej pán. Barevnou televizi jsme měli my, pak v Beňově nějakej Bělař a v Tuččně nějakej Machora, když začali barevný televize ruský.

Tak nejčastěji na té ČT1 dávali taky nějaký ty zpráva nebo tak něco?

No, pravidelně zprávy a nějaký ty hudební pořady. Tady někde jsem četl, jaké pořady to byly, tady někde...ale kde...

A třeba co se tak poslouchalo za hudbu, když to dávali na té ČT1?

Dechovku...

(Evo tenkrát, když někdo lištil čteníka tak byl zavřeném bez omezení na pět let.) – stále se hledá televizní program

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Velké a malé příběhy moderních dějin

A když byli vlastně ti hudebníci, tak to se poslouchali ty hudební skupiny?

To se nedalo, to bylo zakázaný. Na ty skupiny se nesmělo chodit.

Jak to?

Tak oni hráli západní skladby.

Takže ty západní skladby vlastně byli zakázaný. A to bylo kvůli těm Beatles a tak, jak hráli třeba?

..... (pamětník se nevyjádřil)

- čtení o televizním vysílání:

Od 19ti hodin bylo obhajování socialismu, pak zprávy, Televariety a sportovní přenosy.

Můžete mi říct ještě něco o lidech, kteří se přidali ke komunistům před válkou a po válce?

Ti nebyli ve straně proto, aby něco získali, ti neměli nic, jen svůj domek v kterým bejvali, ze tři ze čtyři děcka a chodili do práce. Jeden byl tesařem, jeden byl na dráze a jeden byl zedníkem.. Ale ti lidi, kteří se dali až po válce do komunistické strany, po 48 roku, tak ti hleděli jenom získat, mít se dobře, funkce, dobře placený místa a tak. A kdo byl v komunistické straně už za mojeho života, teď celého, tak já ti to řeknu tak jak to bylo.. Ten mohl krast, mluvit co chtěl, dělat co chtěl, tomu se nikdy nic nestalo...

Jak to?

To vždycky tak udělali, že se mu nic nestalo. Já ti řeknu příklad malej z myslivosti... Milan a můj bratr Dobřichovic, byl hon. Ten bratr můj z Dobřichovic tu byl taky na něm. Na Liščenku jsme dělali kolo, tam jak má teď Novák koupenej ten mlejn, tam teče Lyščenka a po obou stranách rostou vrby, chraščí. Při tym honě ti byla taková mlha, že nebylo snad vidět na 10 kroků. A šli jsme tím chraščím a stříleli se bažanti a zajáci. No bylo to jak na zastřelení někoho. Jednoho tam kdosi střílel, ale neproletělo to kabáty na tělo, začal řvat, to on byl tenkrát policajt u kriminálky, to sou ti co chodí v civilu. „A stojte, nehejhejte se všeci!“ obešel tu vodu, tam kousek byl mostek a zjistilo se, že ho to střílel jeho syn (smích). Honilo se dál a už byl skoro konec. Ti říkám, nebylo skoro vidět a tam jeden nesl zajíca, ho tam položili a zahrabali. A ten Milan když to viděl s tím Ladíkem, tak na něho, on byl celej zaraženém, ožralej, musel vzít toho zajíca a jít s něma. Došli až k nám a my jsme se už rozcházeli na druhé kolo. Předseda toho spolku nadával jak viděl toho zajíca jak nesli. Přišel ke mně hospodář a začal mi nadávat, tak jsem ho vzal za ruku a vedl k Milovi a říkám mu, že mu to tady Mila všecno

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Velké a malé příběhy moderních dějin

řekne, jak to bylo, že si tam ten schoval toho zajíca.. Na výborové schůzi toho spolku to potom soudili a předseda toho mysliveckého spolku řekl: (to musel být komunist, on byl aji předsedou JZD) „Já sem nenabyl přesvědčení že to Štalmach udělat!“ tím to skončilo, Štalmachovi se nic nestalo a střílí dodnes. Tak se soudilo za komunistů komunisty.

Evo, moje manželka, když dělala v Pavlovicích v JZD, od 15-ti let dojila krávy. Za celej rok, to se říkalo, dostávala doplatky. Za den se bralo 5 korun a doplatky se brali za celej rok. Manželka brala ten doplatek 250 korun, to tenkrát stály punčochy, začaly se vyrábět silonky.

Tak moc?

No, za to si koupila tenkrát punčochy.

To je docela dost za punčochy...

Tenkrát to tak stálo. To začala výroba tenkrát teď punčoch... Víš co to bylo do kravína? Ráno, v poledne a večír, každý den. V nedělu, soboty se automaticky dělaly, celej rok. Když chtěla dovolenou, tak jí vedoucí řekl, ať si sežene někoho za sebe, představ si to. Potom, když už chodili jenom dvakrát denně dojit, tak tam byli 4 lidi, tak ráno byli dva a odpoledne dva. Tam bylo 60 krav, takže každá dojila 30, házela hnůj, jenom tam byli futrále na krmení.

Vzpomínám si, z 2.poloviny 20.století, jak se socializovala vesnice a sdružovalo se dohromady hospodaření.

Evo, tady když k nám chodili ti agitátoři (ti, co sdružovali vesnice) přesvědčovat, tak tady stáli na dvoře, tak nám říkali, že jestli to do rána nepodepíšeme, tak že přijedou nákladní auta a odvezou nás hodně daleko. Když to nešlo po dobrým, tak to udělali po zlým. Takhle odvezli jedny lidi až někam do Čech na státní statek a pracovali na státním statku. Ti potom říkali, že tak se v životě neměli tak jak na tom státním statku, na státním statku platili, dobře platili, ale museli fakt dělat, ale to byli lidi zvyklí dělat, tak jim to nevadilo... Tady na ten statek se nastěhovali Cikáni, všechno zničili, dobytek snědli a odtáhli pryč. No tak to dopadalo..

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Velké a malé příběhy moderních dějin

Reflexe práce na projektu

Co považuješ v pamětníkově hodnocení doby a života normalizace za zajímavé, co tě překvapilo?

Nepřišlo mi nic zajímavého, ale samo o sobě bylo to povídání zajímavé, dozvěděla jsem se, jak se lidé chovali, jak žili, hlavně jak to bylo s těmi výhodami pro „členy“.

O čem mluvili pamětníci rádi, o čem naopak mluvit nechtěli?

Tak vcelku o všem, nejraději mi přišlo, že hlavně o JZD a myslivectví, byl to jeho život.

V čem nesouhlasíš s názory pamětníka?

Nebo se s jeho názory ztotožňuješ?

Nemohu posoudit, na tuto dobu nemám vlastní názor. Nezažila jsem ji, vím info jen ze školy a z nějakých filmů.

Pokus se zformulovat rodinné krédo normalizační doby.

Nevěř nikomu, ani bratrovi.

Kdybys měl formulovat rodinné krédo současnosti, v čem by se lišilo?

Tak to nevím.